

Zarząd Geodezji i Katastru Miejskiego

GEOPOZ

<https://geopoz.poznan.pl/geo/o-nas/ciekawostki/geodezja-i-kartografia/30,Krotka-historia-geodezji-i-kartografii.html>
08.10.2024, 02:41

Krótką historia geodezji i kartografii

Geodezja jest to nauka zajmująca się pomiarami i tworzeniem map powierzchni Ziemi oraz ich współczesnymi zmianami w czasie. Zaliczana do nauk ścisłych. Nazwa wprowadzona została przez Arystotelesa, pochodzi z języka greckiego: *geo* - Ziemia, *daiso* - będę dzielił.

Kartografia to dziedzina nauki o mapach (o atlasach, globusach, modelach plastycznych - mapach plastycznych itp.), metodach ich sporządzania i użytkowania; jak również dziedzina działalności organizacyjnej i usługowej, związanej z opracowywaniem, reprodukcją i rozpowszechnianiem map.

Kalendarium:

- Jedną z najstarszych map została znaleziona w wykopaliskach ruin miasta Ga-Sur w Mezopotamii i jest datowana na około 2400 -2200 lat p.n.e.;
- Już w starożytnym Egipcie istniał podręcznik podający zasady miernictwa;
- Pierwszym napisanym po polsku dziełem z zakresu geodezji jest książka Stanisława Grzebskiego "Geometryja, to jest miernicka nauka", wydana w Krakowie w 1566 roku;
- W XVII wieku na Akademii Krakowskiej utworzono katedrę geodezji. Jej absolwenci nosili tytuł geometry królewskiego. W tym samym czasie wynaleziono wiele przyrządów mierniczych - lunetę, podziałkę transwersalną;
- Pierwszą drukowaną mapą z nazwą Polonia i Lithuania oraz Russia jest mapa Europy Środkowej kardynała Mikołaja z Kuzy (1401-1464);
- W 1570 roku w Antwerpii powstał Theatrum Orbis Terrarum autorstwa Abrahama Orteliusa, prekursor współczesnego atlasu świata;
- Wiek XIX to okres szybkiego rozwoju nauki i techniki. W zakresie kartografii wprowadzono i zastosowano techniki: staloryt, litografia, a także wytrzymały drzeworyt sztorcowy lub inaczej reprodukcyjny;
- W 1925 roku uchwalono ustawę o mierniczych przysięgłych. Mierniczy przysięgły był wyłącznym wykonawcą wszelkich prac pomiarowych, które nie były zastrzeżone dla służb państwowych. Plan czy mapa opatrzone pieczęcią mierniczego były dokumentem urzędowym;
- W okresie międzywojennym dokonano regulacji przepisów pomiarowych, na potrzeby ewidencji dróg i budynków na szeroką skalę zastosowano zdjęcia lotnicze;
- Po wojnie utworzono Główny Urząd Pomiarów Kraju. Był to centralny urząd koordynujący pracę geodetów;
- Wiek XXI to rozwój kartografii komputerowej.

